

Гео Милев

Александър Блок

Известието за смъртта на Александър Блок не разтревожи мнозина у нас. Защото малцина са у нас ония, които простират своето чувство по-далеч от онова, що виждат около себе си; малцина са у нас ония, които чувстват като свое съкровището, родено из една човешка душа, възпламтяла някъде далеч в света; малцина са у нас ония, които влюбват душата си в съкровищата на общата човешка душа. Защото най-сетне: малцина са у нас ония, за които могат да съществуват съкровища на душата; и защото малцина са ония, които знаят името Блок.

А Блок беше една голяма човешка душа – понеже беше една голяма душа за Русия. Блок е една от големите еманации на руската душа – последно зърно в наниза от големи руски души: Пушкин, Достоевски, Толстой, Соловьев, Чехов, Блок.

През устата на тия – все по-силно и по-пълно – Русия, руският народ, каза себе си. Разкри себе си. Запали себе си.

Русия има много поети, много големи поети, много велики художници на словото. Но величието за мнозина от тях е само лично тяхно достойние. Лично, ограничено величие. И ограничено е тяхното значение за човечеството. Те вливат само своята душа в морето на мировата душа. Но ония, другите – със своята душа те вливат в мировата душа душата на целия свой народ, народа, който ги е извадил из недрата си и им дава оная тайнствена сила, която прави тяхното творчество нужно, непосредствено, силно и велико: такъв беше и Блок. Блок не беше един индивидуален, психологичен и художествен фойерверк, а – колективно психологично възпламеняване в силни, художествени форми. Блок не е само Блок; Блок е Русия.

И това именно дава истинското величие на таланта, възвисява един талант над другия, възвисява таланта до гений: когато художникът е манифестация на колективната народна душа, израз на народната душа, пророк на народната душа. Истински велики художници са само ония, които свидетелстват и пророчестват за величието на колективната душа – народната душа – всечовешката душа. Пророците. Ясновидците. Пратениците. Непосредствените.

А такъв беше Блок: РУСИЯ.

Доказателства за неговата пророческа натура се срещат на всяка стъпка в неговите поеми: преди всичко – мълниеносната непосредственост на художествения израз.

Онова, което великият душевен рудокоп Достоевски изрови из бездните на руската душа – Блок го синтезира в лирически кристали и сложи тия кристали върху диадемата на всечовешката душа: самото

понятие Русия – превърнато веднъж в „непознатата“, която душата ни дири вред и която е вред – звезда и идеал – превърнато след това в Христос, възвисен велик над всички бури – блясък и символ на великото спасение: РУСИЯ. Понятие, което не може да се изрази, което само се чувства – огромно, дълбоко и тайнствено, – едно „музикално понятие“, както казва сам Блок в своята книга „Россия и интелигенция“. Русия, превърната в символ, която пламти днес пред нас – страшна и бурносна, и спасителна.

Тази Русия – великата саможертва на човечеството – е синтезирана в поетическото дело на Александър Блок. Аз не искам да разглеждам поред всички стихотворения и драми на покойния голям поет и да изтъквам големите им художествени достойнства. (Бих посочил само „На поле Куликовом“, „Возмездие“ и „Дванадцать“.) Защото за мене е достатъчно едно: да съзная що е Блок: РУСИЯ.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Калина Григорова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11375>]